

Valentín Bou Franch*

L'article 52 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea relatiu a l'abast i interpretació dels drets i principis

En aquesta publicació, els parlaré de l'article 52 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, relatiu a l'abast i interpretació dels drets i principis de la Carta.

L'apartat 1 de l'article 52 de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea afirma que: "Qualsevol limitació de l'exercici dels drets i llibertats reconeguts per la present Carta haurà de ser establida per la llei i respectar el contingut essencial d'aquests drets i llibertats. Dins del respecte del principi de proporcionalitat, només podran introduir-se limitacions quan siguin necessàries i responguen efectivament a objectius d'interès general reconeguts per la Unió o a la necessitat de protecció dels drets i llibertats dels altres".

Hem de destacar que l'esment d'interessos generals reconeguts per la Unió abasta tant els objectius esmentats en l'article 3 del Tractat de la Unió Europea, com altres interessos protegits per

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement - No Comercial - Sense obra derivada](#)

Amb el suport del Programa Erasmus+ de la Unió Europea

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya).

disposicions específiques dels tractats constitutius, com poden ser: (1r) l'article 4.1 del Tractat de la Unió Europea; i (2n) els articles 35.3, 36 i 346 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.

L'apartat 2 d'aquest article afirma que: "Els drets reconeguts per la present Carta que constitueixen disposicions dels tractats s'exerciran en les condicions i dins dels límits determinats per aquests".

D'un costat, aquest apartat es refereix a drets que han sigut prèviament i explícitament consagrats pels tractats constitutius de la Unió Europea i, en particular, els drets derivats de la ciutadania de la Unió Europea.

D'un altre costat, aquest apartat aclareix que aquests drets segueixen sotmesos a les condicions i límits aplicables, tal com s'estableixen en els tractats constitutius. Per això, la Carta no modifica el règim dels drets conferits pels tractats constitutius de la Unió.

L'apartat 3 de l'article 52 de la Carta pretén garantir la coherència necessària entre la Carta i el Conveni Europeu de Drets Humans, en afirmar que: "En la mesura en què la present Carta continga drets que corresponguen a drets garantits pel Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, el seu sentit i abast seran iguals als que els confereix aquest conveni. Aquesta disposició no obstarà al

fet que el dret de la Unió concedisca una protecció més extensa”.

Per això, el legislador, en fixar limitacions a aquests drets, haurà de respectar les mateixes normes establides pel règim precís de limitacions contemplat en el Conveni Europeu de Drets Humans.

Convé precisar que: (1r) la referència al Conveni Europeu de Drets Humans es refereix tant al Conveni com als seus protocols; (2n) el sentit i l'abast dels drets garantits estan determinats no sols pel text d'aquests instruments, sinó també per la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans i pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea; i (3r) l'objectiu de l'última frase d'aquest apartat és permetre a la Unió garantir una protecció més àmplia. En qualsevol cas, el nivell de protecció oferit per la Carta no pot mai ser inferior al garantit pel Conveni Europeu de Drets Humans.

L'apartat 4 d'aquest article afirma la norma d'interpretació per la qual: “En la mesura en què la present Carta reconega drets fonamentals resultants de les tradicions constitucionals comunes als estats membres, aquests drets s'interpretaran en harmonia amb les citades tradicions”.

Aquest apartat es basa en la redacció de l'article 6.3 del Tractat de la Unió Europea i en la jurisprudència assentada del Tribunal de Justícia.

Cal tenir en compte que: (1r) en lloc de seguir un plantejament rígid de «mínim comú denominador», els drets corresponents recollits en la Carta han d'interpretar-se de manera que oferisquen un elevat nivell de protecció que resulte apropiat per al dret de la Unió i estiga en harmonia amb les tradicions constitucionals comunes; i (2n) el Tribunal de Justícia no va aplicar aquest criteri en la Sentència Melloni, en la qual va preferir decantar-se pel criteri de primacia del dret de la Unió Europea sobre una jurisprudència assentada del Tribunal Constitucional espanyol més progressista en matèria de drets humans.

L'apartat 5 de l'article 52 de la Carta afirma que: "Les disposicions de la present Carta que continguen principis podran aplicar-se mitjançant actes legislatius i executius adoptats per les institucions, òrgans i organismes de la Unió, i per actes dels estats membres quan apliquen el dret de la Unió, en l'exercici de les seues competències respectives. Només podran al·legar-se davant un òrgan jurisdiccional pel que fa a la interpretació i control de la legalitat d'aquests actes".

Aquest apartat aclareix la distinció entre "drets" i "principis" reconeguts en la Carta: els drets subjectius hauran de respectar-se, mentre que els principis han d'observar-se.

Els principis poden ser aplicats (1r) mitjançant els actes legislatius o executius adoptats per la

Unió en funció de les seues competències; i (2n) pels estats membres solament en aplicació del dret de la Unió. Per tant, els principis són rellevants per als tribunals només quan es tracta de la interpretació o revisió d'aquests actes. Però els principis no poden donar lloc a drets immediats reclamables davant les institucions de la Unió o les autoritats dels estats membres.

A títol il·lustratiu, es poden esmentar: (1r) exemples de principis reconeguts per la Carta: entre altres, els articles 25, 26 i 37; i (2n) assenyalar que un article de la Carta pot incloure elements que es deriven d'un dret i d'un principi, per exemple, els articles 23, 33 i 34.

L'apartat 6 d'aquest article afirma que: "Es tindran plenament en compte les legislacions i pràctiques nacionals segons l'especificat en la present Carta". Aquest apartat remet als articles de la Carta que, aplicant el principi de la subsidiarietat, fan referència a la legislació i pràctiques nacionals.

Conforme a l'apartat 7: "Les explicacions elaborades per a guiar en la interpretació de la present Carta seran tingudes degudament en compte pels òrgans jurisdiccionals de la Unió i dels estats membres". Aquest apartat planteja l'interrogant de si deuen els polítics que van redactar aquestes explicacions ensenyar els jutges

a interpretar les normes jurídiques. Crec que no.

